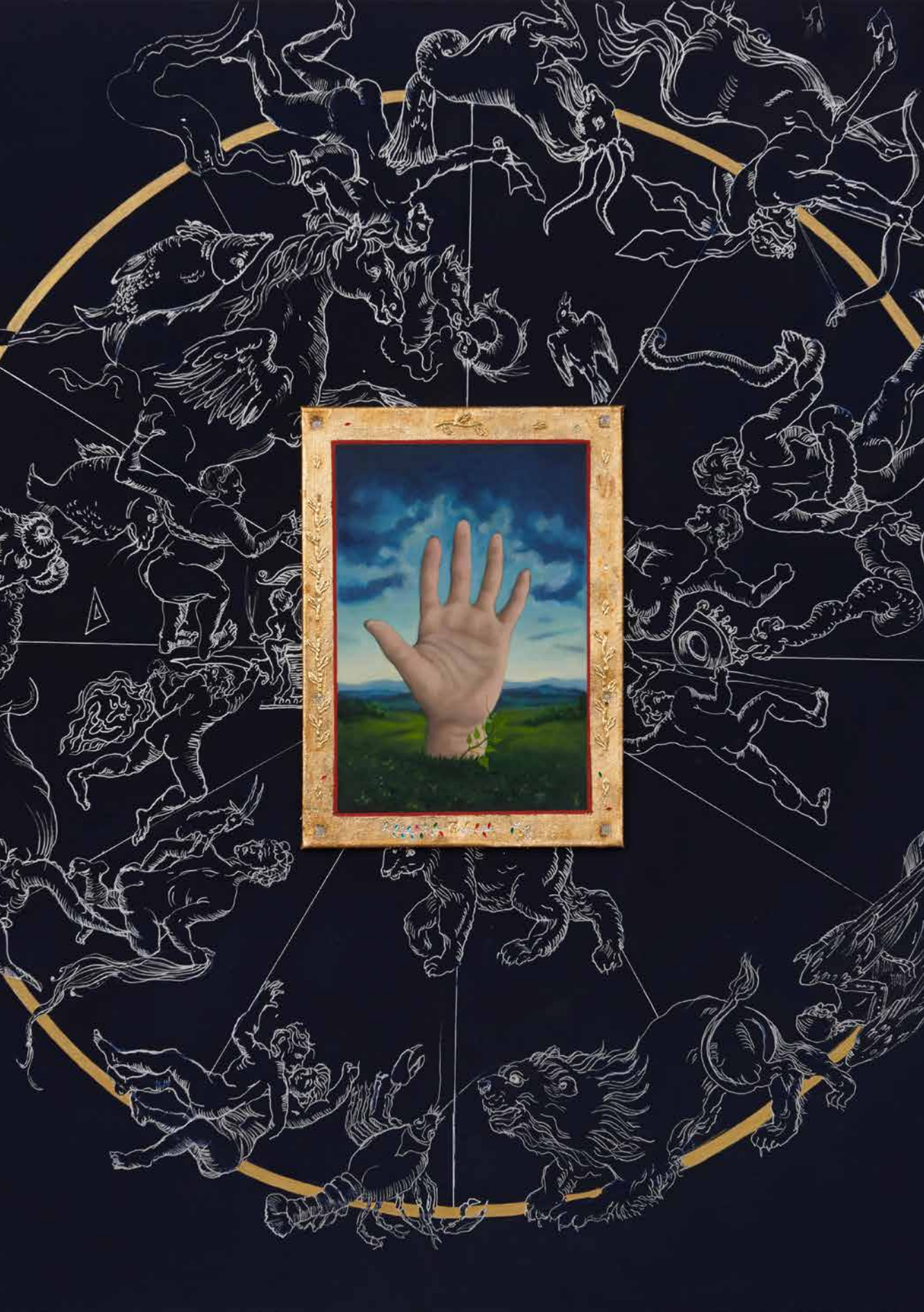

Astrologia jako praktyka samorozwoju jednostki oraz społeczna rama dla wspólnoty poszukujących

AGNIESZKA DZIEDZICZAK-FOLTYN
UNIwersytet Łódzki

Abstrakt

Astrologia wyłania się dziś jako interesujące pole obserwacji przemian wiedzy, duchowości i tożsamości w późnej nowoczesności, często opatrywanych wspólną nazwą New Age. Jej społeczna żywotność, mimo utraty – po wiekach intelektualnej świetności – naukowego prestiżu, wskazuje, że potrzeba symbolicznego porządku i narracji sensu nie została wyparta przez racjonalność. Astrologia funkcjonuje jako praktyka refleksyjna, w której jednostki konstruują biografie, a wspólnoty poszukujących tworzą alternatywne ramy epistemiczne. Z perspektywy socjologicznej stanowi ona laboratorium dla badań nad samopraktykowaniem wiedzy, nadawaniem znaczenia w warunkach niepewności oraz procesami komunitaryzacji duchowości. Pokazuje, że współczesne formy „alternatywnej racjonalności” mogą być rozumiane nie jako opór wobec nauki, lecz jako próba jej kulturowego uzupełnienia. Empiryczny wymiar badania ilustruje te procesy na przykładzie Polskiego Towarzystwa Astrologicznego, podkreślając trwającą instytucjonalizację i kulturową legitymizację astrologii w Polsce.

Słowa kluczowe:

astrologia, duchowość, New Age, samorozwój, wspólnota poszukujących, Polskie Towarzystwo Astrologiczne.

<https://doi.org/10.18778/2300-1690.29.03>

Wprowadzenie

Od starożytności astrologia była traktowana jako część wiedzy naukowej, nierozdzielnie związanej z astronomią i medycyną. W średniowiecznych i nowożytnych uniwersytetach funkcjonowały katedry astrologii, a prognozy astrologiczne miały zastosowanie zarówno w polityce, medycynie, jak i w życiu codziennym. Sytuacja zmieniła się wraz z rozwojem nauki nowożytnej – astronomia oddzieliła się od astrologii, a rosnące znaczenie metod empirycznych sprawiło, że astrologia została zdegradowana do rangi „pseudonauki” (zob. Allum, 2011). Takie stanowisko, dominujące w akademickim dyskursie od XIX wieku, wpływa na marginalizację astrologii w instytucjach naukowych.

Badacze duchowości i religii od dekad podkreślają, że astrologia – niezależnie od swego statusu epistemologicznego – pełni istotne funkcje psychospołeczne, oferując możliwość odnalezienia sensu w warunkach późnonowoczesnej niepewności i dysonansu. Paul Heelas (1996, s. 23, 34) wymieniał astrologię wśród charakterystycznych praktyk ruchu New Age, traktując ją jako aspekt kryzysu nowoczesności (s. 138). Kilka lat temu zaś Paul Clements (2022) wskazywał, że astrologia współczesna, szczególnie w kontekście zachodnim i brytyjskim, stanowi „płynną praktykę kulturową” (*fluid cultural practice*) osadzoną pomiędzy racjonalnym a duchowym wymiarem nowoczesności (s. 260). Autor opisuje ją jako formę wiedzy transracjonalnej, łączącej elementy hermeneutyki, doświadczenia i symbolicznego dialogu z losem, dzięki czemu umożliwia jednostkom tworzenie „biografii wyboru” (*elective biographies*) i uczestnictwo w „projekcie tożsamości” (*project of self-identity*) (s. 260). Odwołując się zarówno do starszych, jak i aktualnych stanowisk historyków oraz badaczy duchowości można przyjąć, że astrologia jest przejawem wiedzy „alternatywnej” – naukowo

kwestionowanej, lecz społecznie żywej i funkcjonalnej. Na ową funkcjonalność astrologii – w zakresie indywidualnego praktykowania tej wiedzy, jak również ze względu na potencjał konstituowania wspólnoty jej poszukujących – wskazują socjologiczne badania nad New Age (obejmującej astrologię), które ukazują jednocześnie współlistnienie indywidualizmu duchowego i wspólnotowości duchowej (Possamai, 2000, s. 365–369).

Proponowana w części teoretycznej artykułu analiza tekstów źródłowych jest próbą uchwycenia kulturowo-społecznej roli astrologii poprzez pokazanie jej jako swego rodzaju wiedzy zdezonizowanej ze statusu „królowej nauk” (*regina scientiarum*)¹, ale obecnie pozostającej w kulturze Zachodu symbolem wiedzy integrującej, holistycznej, łączącej racjonalność z duchowością. Koncepcja artykułu osadza się na przekonaniu, że astrologia nie jest jedynie systemem znaków zodiaku (a zwłaszcza położenia wyłącznie Słońca w dniu narodzin) ani metodą wrózenia, lecz złożoną praktyką kulturową, łączącą elementy obserwacji, symboliki i refleksji egzystencjalnej. W ujęciu socjologicznym może być ona rozumiana jako forma „samorozwoju”, w której jednostka w oparciu o wiedzę astrologiczną interpretuje własne doświadczenia i rozwija świadomość siebie w relacji do świata (por. Giddens, 1991). Określenie „poszukujący” w odniesieniu do wspólnoty dotyczy procesu indywidualnego poszukiwania sensu i duchowości (*seekership*) poza instytucjonalnymi ramami religii (zob. Warburg, 2001). Część empiryczna artykułu ma na celu przybliżenie środowiska astrologicznego w Polsce na przykładzie organizacji zrzeszającej astrologów i sympatyków astrologii – Polskiego Towarzystwa Astrologicznego (PTA). Case study Towarzystwa to wstęp do

¹ Jej królewski status wynikał z przekonania, że poznanie niebios oznacza poznanie boskiego porządku świata (zob.: Campion 2009).

planowanego pogłębionego studium socjologicznego tego środowiska z wykorzystaniem badań ankietowych i wywiadów swobodnych.

Astrologia jako nauka, astrologia jako pseudonauka

Przez stulecia granica między astronomią a astrologią była płynna, a wielu uczonych uznawanych dziś za autorytety nauki posługiwało się również narzędziami astrologicznymi. Klaudiusz Ptolemeusz, autor zarówno *Almagestu*, jak i astrologicznego *Tetrabiblos*, traktował astrologię jako naturalne rozszerzenie astronomii, mające wyjaśniać wpływy kosmiczne na życie ziemskie. W renesansie natomiast myśliciele tacy jak Marsilio Ficino, Girolamo Cardano czy Johannes Kepler łączyli refleksję filozoficzną i naukową z praktyką astrologiczną, uznając ją za sposób badania relacji między porządkiem niebiańskim a ludzkim doświadczeniem (zob. Tester, 1987). Z badań historyka astronomii Jarosława Włodarczyka (2012) wynika, że w Polsce Mikołaj Kopernik, choć zapisał się przede wszystkim jako reformator systemu heliocentrycznego, również sporządzał horoskopy i praktykował astrologię medyczną, która w jego czasach stanowiła integralną część akademickiego wykształcenia astronoma (s. 164–166). Zdaniem filozofa Jacka Rodzenia (2014) nawet w XVIII i XIX wieku astrologia współistniała z filozofią przyrody i nie została jeszcze całkowicie wyparta z pola nauki (s. 63–84).

Interesującym przykładem autorytetu naukowego i krytyka naukowości astrologii jest Isaac Newton, z artykułu *Why Isaac Newton Rejected Astrology* (Rutkin, 2006) dowiadujemy się, że nie tyle odrzucił astrologię z pobudek czysto empirycznych, ile w kontekście rekonfiguracji światopoglądowej. Przykład Newtona pokazuje, że proces „odrzućenia” astrologii przez elitę naukową nie był prostym odrzuceniem mitu, lecz stopniową redefinicją, w której

astrologia przestawała mieścić się w ramach mechanistycznej wizji natury. Również najnowszy przegląd historiograficzny badaczki z Oxfordu dowodzi, iż marginalizacja astrologii nie była efektem „rewolucji naukowej”, lecz powolnym przesuwaniem się astrologii jako praktyki akademickiej, lekarskiej czy politycznej z centrum życia intelektualnego (uniwersytety, dwory, medycyna) na margines (Pfeffer, 2023, s. 1152–1155). Był to proces rozciągnięty w czasie, na który złożyły się czynniki intelektualne, religijne, polityczne, instytucjonalne i społeczne. Z tego powodu Pfeffer postrzega go w kategoriach fundamentalnej transformacji kulturowej w przejściu od świata przednowoczesnego do nowoczesnego. Wskazuje przy tym również na konkurencję ze strony nowych ekspertów (ekonomia, meteorologia, nauki przyrodnicze), która stopniowo wypierała astrologów z ich dawnych nisz zawodowych. W dyskursie wokół naukowości astrologii wybrzmiewała więc jej „klęska” jako efekt triumfu nauki. Jednak badaczka podkreśla, że zmienia się obecnie perspektywa historiograficzna. Współcześni badacze dostrzegają złożoność tego procesu i powrót do analizy idei w ramach historii intelektualnej. To pokazuje, że nie wystarczy wyjaśnić marginalizacji astrologii poprzez „błędy poznawcze” – trzeba badać, jak zmieniały się ramy kulturowe, w których wiedza mogła uchodzić za wiarygodną (Pfeffer, 2023, s. 1156–1165). Ten historyczny kontekst dowodzi, że astrologia przez długi czas funkcjonowała jako „wiedza pośrednia” – jednocześnie empiryczna, symboliczna i kulturowa – zanim została zredukowana do kategorii „pseudonauki”.

Dyskusja wokół naukowości astrologii jest świadectwem tego, iż próby jej jednoznacznej klasyfikacji były niewystarczające. Z jednej strony posiadała ona własny aparat pojęciowy, metodologię i tradycję akademicką, rozwijaną przez najwybitniejszych uczonych – od Ptolemeusza po Keplera i Kopernika. Z drugiej

strony w procesie nowożytnej demarkacji nauki została przesunięta w obszar „pseudo-wiedzy”. Polski astronom Jerzy Marek Kreiner (1980) pisał w publikacji wydanej przez PAN, iż *brak jakichkolwiek podstaw, by nawet w sensie statystycznym można było uznać podstawową tezę astrologiczną, jaką jest przyjęcie wpływu położenia ciał niebieskich na zjawiska na Ziemi*. Z drugiej strony zwracał uwagę na to, iż *astrologia chyba jako pierwsza nauka podjęła próbę klasyfikacji ludzi pod względem cech osobowości, a więc jej osiągnięcia stały się wstępem dla szeroko rozwijającej się obecnie psychologii* (s. 33). Dalej autor sformułował natomiast bardzo otwierające przypuszczenie: *Kto wie zresztą, czy niektóre twierdzenia astrologiczne przy dalszym postępie nauki nie zostaną potwierdzone* (s. 34).

Astrologia jako jedna z dwóch „kultur wiedzy” i jej związki z psychologią

Spór o status astrologii nie musi być rozstrzygany wyłącznie w kategoriach prawda – fałsz czy nauka – nienauka. Można ją traktować jako odrębny typ praktyki poznawczej i społecznej funkcjonującej na styku teorii i empirii, nauki i kultury. W tym sensie astrologia nie tyle konkuruje z wiedzą naukową, ile tworzy alternatywną formę interpretacji świata. Odwołując się do koncepcji Charlesa P. Snowa (1999, s. 3–4, 15–16) o „dwóch kulturach wiedzy” – naukach przyrodniczych i humanistyce – można zauważyć, że astrologia lokuje się raczej po stronie tej drugiej. Choć korzysta z języka matematyczno-astronomicznego, jej istotą jest objaśnianie znaczeń, archetypów i opowieści, które pomagają jednostkom radzić sobie z egzystencjalną niepewnością i kryzysami. W tym sensie stanowi ona zjawisko pograniczne – balansujące między aspiracją naukową a kulturową funkcją nadawania sensu ludzkim doświadczeniom. Interesującym obszarem wiedzy, w którym astrologia znalazła dla siebie

swoistą niszę jest psychologia analityczna, psychologia głębi.

Traktowanie astrologii jako systemu symbolicznego silnie nawiązuje do tradycji jungowskiej w psychologii. Carl Gustav Jung (1952/1997) postrzegał astrologię jako język symboliczny łączący doświadczenia wewnętrzne i zewnętrzne. Astrologia stanowiła dla niego empiryczny przykład zasady synchroniczności – znaczących zbiegów okoliczności łączących wydarzenia psychiczne i materialne bez związku przyczynowego. W opracowaniu *Jung on Astrology* (Rossi i Le Grice, 2017) podkreślono, że Jung uznawał astrologię za *sumę całej psychologicznej wiedzy starożytności* (s. 38) i traktował horoskop jako *symboliczną mandalę psyche* (s. 112). Zastrzegał jednocześnie, że nie jest to nauka empiryczna, lecz projekcyjna metoda kontaktowania się z nieświadomością (s. 210).

Psychologia Junga od ćwierć wieku przeżywa również w Polsce swój renesans, stając się ramą interpretacyjną dla zjawisk duchowych, symbolicznych i ezoterycznych – w tym także astrologii – rozumianych jako język nieświadomości zbiorowej (Płonka-Syroka, 2001, s. 241). Filozof i astrolog Piotr Piotrowski (2002) pisał w książce *Jung i astrologia wprost o „jungowskiej teorii astrologii”*, w której astrologia *wprawdzie leży na peryferiach nauki, ale jej związki z duchowym dziedzictwem ludzkości każą nam uważniej wsłuchać się w jej psychologiczne, a być może nawet i uniwersalne przesłanie* (s. 63).

Współcześnie astrologia wciąż pojawia się w psychologii analitycznej jako symboliczny system opisu dynamiki archetypów, zwłaszcza w kontekście pracy z pojęciem synchroniczności (Buck, 2018, s. 224). Coraz częściej też wykorzystywana jest w ramach psychologii narracyjnej jako narzędzie konstruowania i reinterpretacji tożsamości. Podobnie jak inne praktyki symboliczne i terapeutyczne, astrologia wpisuje się w nurt tego, co Paul

Heelas i Linda Woodhead (2005) określają jako *subjective-life spirituality* – duchowość zorientowaną na rozwój jednostki i kultywowanie autentycznego „ja” (s. 2–3, 6–9, 84–85). Podejście astrologiczne umożliwia nadawanie znaczenia biograficznym kryzysom i tworzenie spójnych opowieści o sobie, podobnie jak w procesie terapeutycznym (Curry, 2010, s. 9–11; Champion, 2016, s. 145–148). Z kolei Stelter (2009, s. 210) wskazuje na związki astrologii z coachingiem psychologicznym, opisując coaching jako praktykę *meaning-making*, czyli nadawania znaczenia w procesie rozwoju osobistego. W świetle krytyki płynącej z psychologii poznawczej, wątpliwości co do skuteczności astrologii mogą wynikać z mechanizmów takich jak efekt Barnuma, czyli skłonności do uznawania ogólnych opisów za trafne i spersonalizowane (Forer, 1949, s. 118–120). Zjawiska te nie przekreślają jednak potencjału terapeutycznego astrologii – podobnie jak w arteterapii czy psychodramie, wartość doświadczenia tkwi w przeżyciu i narracji a nie w empirycznej weryfikowalności. Badania psychologiczne wykazały, że wiara w astrologię pełni korzystną funkcję psychologiczną, bowiem pomaga jednostce utrzymać spójność tożsamości i radzić sobie z trudnymi doświadczeniami, dostarczając symbolicznego porządku i poczucia sensu (Lillqvist i Lindeman, 1998, s. 206).

Społeczny wymiar astrologii w badaniach empirycznych

Brak jest polskich badań socjologicznych na temat wiary w astrologię (poza powierzchownymi pytaniami w sondażach CBOS), które mogłyby uchwycić psychospołeczną funkcję tej wiedzy. Jedno z najważniejszych badań ilościowych nad społeczną bazą i psychologicznymi uwarunkowaniami wiary w astrologię w Wielkiej Brytanii opisali Martin W. Bauer i John Durant (1997) w artykule *Belief*

in Astrology: A Social-Psychological Analysis. Na podstawie ogólnokrajowego sondażu brytyjskiego z 1988 roku (n = 2009) autorzy przetestowali trzy hipotezy: o powierzchownej wiedzy naukowej, o „metafizycznym niepokoju” oraz o osobowości autorytarnej (s. 249–252). Wyniki wykazały, że popularność astrologii nie wynika z niewiedzy, lecz z kompensacyjnej funkcji jaką pełni wobec poczucia niepewności i utraty zakorzenienia w strukturach religijnych i wspólnotowych (s. 253–255). Największe zainteresowanie astrologią ujawniały osoby o średnim poziomie wiedzy naukowej, wysokiej religijności, ale niskiej integracji z Kościołem – a więc te, które doświadczały duchowej labilności i potrzeby alternatywnego porządku sensu (s. 256). Autorzy podkreślają, że astrologia w późnej nowoczesności nie jest anachronicznym reliktem, lecz elementem „kompensacyjnej kultury” (*compensatory culture*) umożliwiającej jednostkom radzenie sobie z niepewnością i fragmentacją świata społecznego (s. 257–259). W tym ujęciu wiara w astrologię okazała się wskaźnikiem „płynnej duchowości” (*liquid spirituality*) charakterystycznej dla społeczeństw zachodnich po sekularyzacji.

Artykuł *Contemporary Views and Uses of Astrology in the United States* (Noy, Siefke, Corcoran, Scheitle, 2025) dotyczy jednego z najnowszych badań empirycznych nad postawami Amerykanów wobec astrologii. Autorzy, analizując dane z ogólnokrajowych badań oraz wywiady jakościowe, pokazują, że astrologia pełni dziś przede wszystkim funkcję narzędzia samopoznania, regulacji emocjonalnej i orientacji w warunkach niepewności, a nie systemu wierzeń (s. 4–6). Coraz więcej respondentów opisuje ją jako praktykę rozwojową, łączącą elementy psychologiczne i duchowe, co autorzy interpretują jako przejaw rosnącej indywidualizacji duchowości i poszukiwania sensu w późnej nowoczesności (s. 7–8).

W podobnym duchu utrzymane jest badanie Belay Sitotaw Goshu i Muhammada Ridwana (2024), które ukazuje astrologię jako zjawisko kulturowe o wysokiej zdolności adaptacyjnej. Autorzy interpretują ten stan jako kolejny etap profesjonalizacji i sieciowej transformacji astrologii – przesunięcie od tradycyjnych towarzystw i szkół ku rozproszonym, cyfrowym wspólnotom praktyki, w których dawne formy autorytetu zastępują algorytmy i interaktywne platformy. Łącząc analizę historyczną, badania ankietowe i wywiady jakościowe, wykazali oni, że współczesne praktyki astrologiczne przeniosły się głównie do sfery cyfrowej, gdzie media społecznościowe i aplikacje mobilne stanowią główny kanał obiegu wiedzy astrologicznej (zwłaszcza dla respondentów w wieku 18–34). Astrologia pełni w tym kontekście funkcję praktyki samopoznawczej i emocjonalnie regulacyjnej – pomaga w interpretacji relacji, decyzji zawodowych oraz w poszukiwaniu sensu i porządku w świecie postsekularnym. Jednocześnie autorzy zwracają uwagę na ambiwalencję procesu cyfryzacji: z jednej strony astrologia demokratyzuje dostęp i sprzyja globalnej wymianie doświadczeń, z drugiej zaś prowadzi do komercjalizacji i powierzchownego przetwarzania treści pozbawionych kontekstu symbolicznego.

Jednym z pierwszych empirycznych badań socjologicznych poświęconych środowisku astrologicznemu jest praca Shoshanah Feher (1992), oparta na ankiecie przeprowadzonej wśród uczestników United Astrologers' Congress 1989 (UAC'89) w Nowym Orleanie, zorganizowanego przez trzy największe amerykańskie stowarzyszenia astrologiczne: ISAR, AFAN i NCGR (s. 430–431). W odróżnieniu od wcześniejszych analiz, które przedstawiały zwolenników astrologii jako grupę marginalną społecznie, Feher wykazała, że uczestnicy kongresu stanowili raczej dobrze wykształconą, aktywną zawodowo i ekonomicznie

uprzywilejowaną część klasy średniej (s. 433). Aż 93% respondentów miało wykształcenie wyższe, większość określała się jako liberalna politycznie, a kobiety stanowiły około trzech czwartych badanych (s. 434). Autorka sformułowała hipotezę kontinuum uczestnictwa, zgodnie z którą astrologia przyciąga zarówno osoby społecznie marginalne (czytelników horoskopów masowych), jak i jednostki zakorzenione w głównym nurcie społecznym, które nadają jej charakter profesjonalny i instytucjonalny (s. 436–437). Oznacza to przesunięcie astrologii z obszaru kontrkulturowych poszukiwań w kierunku zorganizowanej praktyki eksperckiej oraz rosnącej legitymizacji środowiskowej. Wyniki Feher wpisują się w szerszy proces profesjonalizacji astrologii, widoczny w działalności międzynarodowych stowarzyszeń, które kształtują standardy etyczne, edukacyjne i zawodowe tej dziedziny (s. 438–439).

Astrologia na świecie i w Polsce – procesy samorganizacji i profesjonalizacji

Najstarszą i jednocześnie jedną z najbardziej wpływowych organizacji astrologicznych na świecie jest American Federation of Astrologers (AFA), założona w 1938 roku w Arizonie. To właśnie AFA wprowadziła pierwszy formalny kodeks etyczny i program certyfikacji astrologów, a poprzez publikacje i konferencje przyczyniła się do profesjonalizacji astrologii w Stanach Zjednoczonych². Kolejnym etapem instytucjonalizacji ruchu astrologicznego w Europie było powstanie w 1948 roku Faculty of Astrological Studies (FAS) w Londynie – instytucji edukacyjnej, której programy nauczania stały się międzynarodowym standardem kształcenia astrologów³. W 1958 roku utworzono The Astrological

Association (AA), brytyjskie stowarzyszenie wydające recenzowany Astrological Journal i organizujące coroczne konferencje naukowe⁴. Lata 60. i 70. XX wieku przyniosły gwałtowny rozwój struktur badawczych: w 1968 roku powstało International Society for Astrological Research (ISAR), które wprowadziło jednolite standardy etyczne i system certyfikacji (CAP)⁵, a w 1971 roku w Bostonie założono National Council for Geocosmic Research (NCGR) – jedno z największych towarzystw astrologicznych o globalnym zasięgu, promujące badania empiryczne i popularyzację astrologii jako dziedziny wiedzy o człowieku i kosmosie⁶. W 1980 roku powstało Association for Astrological Networking (AFAN), które skupiło się na aktywizacji środowiska, ochronie praw astrologów i wspieraniu wolności badań⁷. W kolejnej dekadzie, w 1990 roku, w Wielkiej Brytanii powstało Association of Professional Astrologers International (APAI), pełniące funkcję zawodowego związku astrologów⁸. Z kolei lata 90. przyniosły rozwój organizacji o charakterze mentoringowym i wspólnotowym, takich jak Organization for Professional Astrology (OPA), założona w 1994 roku w USA, która koncentruje się na superwizji i rozwoju zawodowym praktykujących astrologów⁹. Wreszcie współczesny etap reprezentują m.in. Magi Society (ok. 1990), rozwijające własną szkołę astrologii geometrycznej¹⁰, oraz Kepler College (2000), pierwsza w pełni akredytowana uczelnia oferująca studia akademickie z astrologii w kontekście kulturowym i historycznym¹¹. Organizacje te razem tworzą globalną sieć instytucji, które

nadają współczesnej astrologii ramy profesjonalne, etyczne i badawcze, łącząc jej tradycyjny wymiar symboliczny z nowoczesną formą edukacji i organizacji wiedzy.

W Polsce trudno odnaleźć wiarygodne informacje na temat rozwoju organizacji astrologicznych. Źródła pozakademyckie wskazują na istnienie wielu stowarzyszeń astrologicznych w okresie międzywojennym, były to m.in. Polskie Towarzystwo Astrologiczne w Warszawie (z Janem Starzą-Dzierżdickim), Towarzystwo Astrologiczne „Kosmos” (później PTA w Bydgoszczy), Towarzystwo Astrologiczne Toruń i inne¹². W źródłach dotyczących astrologii w Polsce okresu powojennego, zwłaszcza w czasach komunizmu, astrologia (i związane z nią towarzystwa, kursy, publikacje) pojawia się jako zjawisko „podziemne” lub związane z alternatywną duchowością (New Age). W internetowym tekście pt. *Astrology in Communist Poland* historyk i astrolog Rafał T. Prinke¹³ wspomina, że w czasach PRL astrologia była raczej marginesowa, ale miała swoje kręgi zainteresowanych (o czym świadczy publikacja *Mandala życia. Astrologia-mity i rzeczywistość*, która była wydana w dużym nakładzie i cieszyła się popularnością w obiegu wiedzy alternatywnej¹⁴).

Współcześnie w Polsce działają dwa towarzystwa astrologiczne, jednak prezentowane w artykule case studies dotyczy utworzonego w 2009 roku w Warszawie Polskiego Towarzystwa Astrologicznego (PTA), którego formą prawną jest stowarzyszenie rejestrowe¹⁵.

4 <https://www.astrologicalassociation.com/>

5 <https://isarastrastrology.com/>

6 <https://ncgrastrology.org/>

7 Strona WWW organizacji odsyła do innego adresu, który może być niebezpieczny.

8 <https://professionalastrologers.co.uk/>

9 <https://opaastrology.org/>

10 <https://www.magiastrology.com/index.php>

11 <https://www.keplercollege.org/>

12 <https://www.astrolab.org.pl/blog/horoskop-pomysl-ny-i-niepomysl-ny-w-badaniach-polskich-astrologow-dwudziestolecia-miedzywojennego/>

13 <https://newageru.hypotheses.org/10655>

14 Książka miała kilka wydań, pierwsze wydanie jeszcze w czasach PRL: Prinke, R. T., & Weres, L. (1982). *Mandala życia. Astrologia-mity i rzeczywistość*. Krajowa Agencja Wydawnicza, Poznań.

15 KRS 0000333559, REGON 14197519800000, NIP 9512295227 (zob.: <https://spis.ngo.pl/214845-polskie-towarzystwo-astrologiczne>)

Drugą znaczącą organizacją tego typu w Polsce jest Stowarzyszenie Astrologów w Polsce o statusie stowarzyszenia zwykłego¹⁶. Osobowość prawna PTA pozwala towarzystwu na prowadzenie działalności gospodarczej i szerokie pozyskiwanie funduszy, dlatego jego zasięg jest szerszy niż w przypadku Stowarzyszenia Astrologów w Polsce.

Polskie Towarzystwo Astrologiczne – od samorozwoju do wspólnoty poszukujących

W wymiarze empirycznym analiza przypadku Polskiego Towarzystwa Astrologicznego ma charakter opisowo-instytucjonalny i kulturowo-deskryptywny, łączący diagnozę formalnych struktur organizacyjnych z interpretacją symbolicznych form legitymizacji. Badanie opiera się na jakościowej analizie treści (*content analysis*), rozumianej w duchu interpretatywnym (Krippendorff, 2018, s. 83–86; Schreier, 2012, s. 57–67). W tym ujęciu strona internetowa Towarzystwa (<https://astrolog.org.pl/>) traktowana jest jako autonarracja instytucjonalna – forma autoprezentacji, w której organizacja konstruuje własny wizerunek, język i społeczną legitymizację. Analiza objęła niewielką część bardzo bogatej strony WWW Towarzystwa tj. zakładkę *Informacje o PTA*, w której znajdują się informacje zarówno na temat Towarzystwa, jego historii oraz działalności – wyselekcjonowane ze względu na cel badania. Była nim wstępna rekonstrukcja procesów instytucjonalizacji, profesjonalizacji i akumulacji kapitału społeczno-kulturowego, które określają pozycję PTA w obszarze współczesnych praktyk astrologicznych.

Zastosowane podejście łączy perspektywę badań nad organizacjami i komunikacją z analizą kulturowych mechanizmów symbolicznego uznania (Bourdieu, 1986). W badaniu zastosowano trójtrowe ujęcie obejmujące wymiar instytucjonalno-normatywny, organizacyjno-strukturalny oraz symboliczno-kulturowy. Pozwoliło to odtworzyć różne poziomy funkcjonowania Polskiego Towarzystwa Astrologicznego – od podstaw formalnych po mechanizmy społecznej legitymizacji. Choć prezentowana charakterystyka nie obejmuje wszystkich aspektów samopraktykowania i wymiaru wspólnotowego, stanowi punkt wyjścia do bardziej pogłębionego opisu procesu instytucjonalizacji i komunitaryzacji astrologii w Polsce w XXI wieku.

(1) Ramy instytucjonalno-normatywne i programowe – podstawy prawne, cele i wartości Towarzystwa oraz sposób ich artykulacji w statucie i misji

Z profilu internetowego organizacji wybrzmiewa przede wszystkim potrzeba ukonstytuowania w formie zinstytucjonalizowanej środowiska astrologicznego w Polsce, jak również misja edukacyjna i kulturalna tej organizacji:

Powstanie Polskiego Towarzystwa Astrologicznego w 2009 roku jest odpowiedzią na potrzebę powołania krajowej organizacji, która zrzeszałaby osoby zajmujące się astrologią, przyczyniała się do integracji środowiska, troszczyła się o ochronę zawodu i etosu astrologa, prowadziła i koordynowała prace badawcze w dziedzinie astrologii. Polskie Towarzystwo Astrologiczne prowadzi działalność edukacyjną w celu pogłębiania wiedzy i doskonalenia umiejętności fachowych członków Towarzystwa oraz upowszechniania rzetelnej wiedzy na temat astrologii w społeczeństwie. Dąży do ochrony i zachowania astrologicznego dziedzictwa kulturalnego w Polsce oraz rozwijania kontaktów

*i współpracy z organizacjami astrologicznymi na świecie*¹⁷.

Statut Polskiego Towarzystwa Astrologicznego został uchwalony 24 listopada 2012 roku, zmieniony w dniu 18 kwietnia 2015 roku i zarejestrowany w KRS dnia 7 kwietnia 2016 roku. Tekst Statutu składa się z 72 paragrafów uporządkowanych w VI Rozdziałach (Postanowienia ogólne, Cele i środki działania, Członkowie – ich prawa i obowiązki, Władze Towarzystwa, Majątek i fundusze, Postanowienia końcowe). Jako cele statutowe Towarzystwo podaje następujące działania:

1. *poznawanie i badanie współwystępowania zjawisk zachodzących na Ziemi i we Wszechświecie oraz ich znaczenia dla życia człowieka i przebiegu wszelkich procesów zachodzących na Ziemi, w szczególności biologicznych, społecznych i ekonomicznych,*
2. *prowadzenie działalności edukacyjnej w zakresie upowszechniania wiedzy astrologicznej w społeczeństwie,*
3. *pogłębianie wiedzy i doskonalenie umiejętności fachowych członków Towarzystwa,*
4. *prowadzenie działalności kulturalnej związanej z astrologią, w szczególności badań, ochrony i dokumentacji astrologicznego dziedzictwa kulturalnego,*
5. *rozwijanie kontaktów i współpracy z organizacjami prowadzącymi podobną działalność w Unii Europejskiej i na świecie,*
6. *ochrona zawodu i etosu astrologa,*
7. *integracja środowiska,*
8. *propagowanie i inicjowanie działań filantropijnych prowadzących do wzajemnej pomocy i udzielania wsparcia astrologom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej*¹⁸.

Treść statutu PTA wskazuje na wyraźny proces instytucjonalizacji i profesjonalizacji

środowiska astrologicznego w Polsce. Towarzystwo funkcjonuje w formie stowarzyszenia zarejestrowanego, działającego zgodnie z ustawą Prawo o stowarzyszeniach, co oznacza podporządkowanie się ramom prawnym właściwym dla organizacji społecznych o charakterze edukacyjnym i naukowym. Formalizacja celów, struktury władz oraz zasad członkostwa nadaje działalności astrologicznej cechy organizacji eksperckiej, dążącej do legitymizacji w przestrzeni publicznej. Zapisy statutu, dotyczące m.in. prowadzenia kursów, wydawnictw, konferencji i badań, świadczą o stopniowym przekształcaniu astrologii z nieformalnej praktyki duchowej w profesjonalne pole wiedzy z własnymi standardami, etyką i formami certyfikacji. W tym sensie statut PTA stanowi przykład, jak współczesne wspólnoty ezoteryczne adaptują się do wymogów nowoczesnego społeczeństwa, przyjmując język instytucjonalnej odpowiedzialności, edukacji i samoregulacji.

(2) Infrastruktura organizacyjna i realizacyjna – struktura, zasoby i wykaz form działania

Według informacji PTA członkostwo w Polskim Towarzystwie Astrologicznym jest dobrowolne i uprawnia do: darmowego uczestnictwa w wykładach, zniżek na kursy, warsztaty, seminaria, szkolenia, konferencje itp., zniżek na zakup książek wydawanych w ramach Biblioteki PTA, upustu na zakup komputerowego programu astrologicznego „Urania” autorstwa Bogdana Krusińskiego¹⁹. Członkami Towarzystwa mogą być osoby fizyczne i prawne, zarówno z Polski, jak i z zagranicy. PTA zrzesza trzy kategorie członków: zwyczajnych, wspierających

¹⁶ Według Portalu organizacji pozarządowych spis.ngo.pl/302780-stowarzyszenie-astrologow-w-polsce), jednak na swojej stronie informuje, że działa od 2008 roku (zob.: https://polskaastrologia.pl/?page_id=16)

¹⁷ Jw.

¹⁸ <https://astrolog.org.pl/informacje-o-pta/informacje-o-towarzystwie/statut>

¹⁹ Najwcześniej potwierdzoną dostępną wersją użytkową programu astrologicznego Urania jest rok 1999 (wersja Lite). Przez kolejne lata program był rozwijany i aktualizowany (zob.: <https://www.astrologia.pl/urania.html>), [dostęp 16.10.2025].

i honorowych. Członkiem zwyczajnym zostaje osoba, która złoży pisemną deklarację i opłaci składkę roczną, członkiem wspierającym – osoba lub instytucja udzielająca Towarzystwu pomocy finansowej, rzeczowej bądź merytorycznej; natomiast członkiem honorowym – osoba szczególnie zasłużona dla realizacji jego celów. Członkowie wspierający i honorowi są zwolnieni z opłat członkowskich. Władzami Towarzystwa są: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Komisja Rewizyjna, Sąd Koleżeński. Kadencja wszystkich władz wybieralnych Towarzystwa trwa cztery lata, a ich wybór odbywa się w głosowaniu tajnym zwykłą większością głosów członków obecnych na zebraniu. Zasoby finansowe Polskiego Towarzystwa Astrologicznego pochodzą głównie ze składek członkowskich, darowizn oraz opłat za udział w aktywnościach edukacyjnych. Towarzystwo może także pozyskiwać środki z działalności wydawniczej lub wspierającej realizację celów statutowych. Z powyższych informacji na temat struktury władz, procedur członkostwa i różnorodnych formy aktywności wynika, że Towarzystwo prezentuje cechy dojrzałej organizacji typu non profit, opartej na zasadach demokratycznego stowarzyszenia i społecznego zaangażowania. O zaangażowaniu członków i sympatyków Towarzystwa świadczy wszechstronna paleta aktywności przyciągająca coraz większą liczbę osób zainteresowanych astrologią opisaną w kolejnym punkcie.

(3) Legitymizacja publiczna i kapitał społeczno-kulturowy – strategie komunikacyjne i wspólnotowe służące budowaniu prestiżu, autorytetu i zaufania wobec astrologii

Strategia komunikacyjna Polskiego Towarzystwa Astrologicznego opiera się na stałej obecności w przestrzeni internetowej i wykorzystaniu różnych kanałów przekazu – strony internetowej, mediów

społecznościowych (profil na Facebooku) oraz publikacji multimedialnych (dostępnych dla członków PTA i/lub kursantów). Kanały te służą do informowania o wydarzeniach i popularyzacji wiedzy. Dzięki temu PTA, mimo iż liczy około 250 członków, funkcjonuje jako rozpoznawalny podmiot w cyfrowym ekosystemie współczesnej astrologii.

Towarzystwo buduje prestiż i zaufanie wobec astrologii nie tylko poprzez obecność w mediach i profesjonalny wizerunek, ale także dzięki systematycznej aktywności edukacyjnej – kursom, wykładom i konferencjom – które nadają astrologii wymiar poznawczy i kulturowy. Ważnym elementem tego procesu jest również Biblioteka PTA, w ramach której Towarzystwo publikuje i tłumaczy klasyczne dzieła astrologiczne, przyczyniając się do zachowania i upowszechniania dziedzictwa tej tradycji w języku polskim. Równoległe działania integracyjne, skierowane do członków i sympatyków, sprzyjają budowaniu sieci relacji, zaufania i współpracy, stanowiących podstawę kapitału społecznego organizacji. W ten sposób PTA łączy funkcje edukacyjne, kulturotwórcze i wspólnotowe, wzmacniając społeczną legitymizację astrologii jako praktyki wiedzy i dziedziny refleksji humanistycznej.

Działalność edukacyjna Polskiego Towarzystwa Astrologicznego od samego początku opiera się na regularnym cyklu wykładów, seminariów i spotkań otwartych, które stanowią podstawową formę upowszechniania wiedzy astrologicznej. Regularne, często comiesięczne spotkania – prowadzone zarówno stacjonarnie, jak i online – obejmują szerokie spektrum tematyczne: od podstaw astrologii po zagadnienia zaawansowane, interpretacyjne i historyczne. Wykłady są otwarte dla członków i osób spoza Towarzystwa, co sprzyja rozszerzaniu kręgu uczestników oraz upowszechnianiu wiedzy astrologicznej w formule przystępnej i inkluzywnej. Dzięki tej działalności PTA funkcjonuje nie tylko jako

organizacja zrzeszająca praktyków, lecz także jako platforma wymiany doświadczeń i edukacji nieformalnej w przestrzeni publicznej w zakresie astrologii. Wykłady te mają charakter zarówno popularnonaukowy, jak i specjalistyczny – łączą elementy teorii, praktyki interpretacyjnej oraz refleksji kulturowej nad znaczeniem astrologii. Towarzystwo dba o wysoki poziom merytoryczny prezentacji, zapraszając do udziału doświadczonych astrologów i badaczy, a dzięki formule otwartej umożliwia uczestnictwo szerokiemu gronu odbiorców. W ten sposób PTA pełni funkcję nieformalnej instytucji edukacyjnej, która rozwija kompetencje swoich członków i popularyzuje astrologię jako narzędzie poznawcze i symboliczne.

Kluczowym filarem aktywności edukacyjnej i wspólnototwórczej Towarzystwa jest organizacja corocznych konferencji. Pierwszy Zjazd PTA odbył się pod szyldem I Konferencji w marcu 2011 roku. W latach 2012–2025 co roku w październiku (raz w listopadzie) odbyło się 12 konferencji tematycznych pod następującymi tytułami: *Sport i rekreacja w astrologii* (2012), *Człowiek i kosmos* (2013), *Jak na górze, tak na dole* (2014), *Tradycja i nowoczesność w astrologii* (2015), *Astrologia i symbole duszy* (2016), *Przeznaczenie i cykle kosmiczne* (2017), *Astrologia, miłość i samopoznanie* (2018), *Ciało, dusza, gwiazdy* (2019), *Pluton – przemoc i odrodzenie* (2022), *Miłość, seksualność i dynamika relacji międzyludzkich* (2023), *Przeznaczenie i przewidywanie przyszłości* (2024), *Astrologia i rozwój osobowości* (2025). Tematyka konferencji PTA ukazuje stopniowe poszerzanie pola refleksji astrologicznej — od zagadnień praktycznych ku bardziej psychologicznym, duchowym i kulturowym wymiarom tej dziedziny. Widać w niej proces autointerpretacji środowiska, które redefiniuje astrologię z techniki prognostycznej w narzędzie samopoznania i symbolicznego rozumienia świata.

Za najbardziej sformalizowany element działalności edukacyjnej Towarzystwa i formę

dbałości o profesjonalizację zawodu astrologa²⁰ należy uznać Dwuletnią Szkołę Astrologii PTA. Stanowi ona wieloetapowy kurs kształcenia astrologicznego (obecnie są to II stopnie, po 70 godzin wykładowo-ćwiczeniowych każdy), prowadzony przez doświadczonych wykładowców i praktyków (od czasu pandemii Covid-19 w formie zdalnej). Tematycznie kurs obejmuje zarówno podstawy teoretyczne, jak i zaawansowane metody interpretacji horoskopu. Program nauczania łączy wiedzę klasyczną i współczesną, kładąc nacisk na samodzielność myślenia, etykę pracy astrologa oraz integrację tradycji z nowoczesnymi nurtami psychologicznymi. Szkoła ma charakter systematyczny i certyfikowany. Od początku funkcjonowania Szkoły (2013 roku) ukończyło ją ponad 500 osób a kolejne kilkadziesiąt jest w trakcie kursu. W tym sensie pełni ona funkcję instytucjonalnego zaplecza edukacyjnego polskiego środowiska astrologicznego, umożliwiając reprodukcję wiedzy i kształtowanie nowego pokolenia adeptów. Jednocześnie jest przestrzenią społecznej integracji i wspólnotowego uczenia się, co wpisuje ją w szerszy proces komunitaryzacji astrologii i jej kulturowej legitymizacji w XXI wieku.

Podsumowanie

Przeprowadzona analiza deskryptywno-empiryczna pozwala uznać astrologię za fenomen z pogranicza nauki, kultury i duchowości, który – mimo utraty akademickiego statusu – w XXI wieku zachował silny potencjał poznawczy i społeczny. W świecie późnej nowoczesności, zdominowanym przez niepewność, fragmentację i relatywizm wartości, astrologia pełni funkcję symbolicznego systemu znaczeń, pozwalającego jednostce

²⁰ W Polsce zawód astrologa figuruje w Klasyfikacji zawodów i specjalności (kod 516101), jednak ma charakter wyłącznie ewidencyjny – nie jest zawodem regulowanym ani objętym systemem zewnętrznej certyfikacji.

interpretować doświadczenie, nadawać mu spójność i wpisywać w szerszy kosmiczny porządek. Jej żywotność wskazuje, że potrzeba sensu nie podlega racjonalnej eliminacji, lecz przekształca się w nowe formy praktyk poznawczych, refleksyjnych i duchowych. Współcześnie, dzięki rozwojowi technologii, astrologia staje się zarazem narzędziem samo-poznania i medium wspólnotowości. Z jednej strony rozwija się jako praktyka indywidualna – forma dialogu z samym sobą, integrująca wymiar racjonalny, emocjonalny i symboliczny, zbliżona do współczesnych metod pracy nad sobą (coaching, psychoterapia narracyjna, medytacja refleksyjna). Z drugiej tworzy sieci społeczne, instytucje i wspólnoty, które kształtują tożsamość grupową, etykę zawodową i nowy typ solidarności opartej na wspólnych poszukiwaniach znaczenia. Przykład Polskiego Towarzystwa Astrologicznego pokazuje, że duchowe i poznawcze poszukiwania mogą zyskać formę zinstytucjonalizowaną, odpowiadającą na potrzebę profesjonalizacji i społecznego uznania. Astrologia jawi się więc jako żywy ekosystem praktyk: łączący introspekcję z komunikacją, indywidualizm z komunitaryzmem, a symboliczne rozumienie świata z potrzebą jego racjonalizacji. W tym sensie może stanowić dla współczesnych nauk społecznych cenne laboratorium obserwacji procesów redefinicji wiedzy, duchowości i tożsamości w epoce ponowoczesnej.

W tym kontekście dalsze badania (teoretyczne i empiryczne) mogłyby rozwijać się w dwóch uzupełniających się kierunkach. Po pierwsze w stronę socjologii samopraktyki astrologicznej, która badałaby, jak jednostki wykorzystują język i symbole astrologiczne do budowania narracji o sobie, do regulacji emocji i doświadczenia sprawczości w warunkach niepewności. Takie podejście mogłoby łączyć perspektywę hermeneutyczną, psychologiczną i fenomenologiczną, zbliżając astrologię do refleksyjnej antropologii codzienności. Po

drugie w stronę analizy wspólnotowości astrologicznej, rozumianej jako forma sieciowej, hybrydowej wspólnoty poszukujących, która reprodukuje kapitał kulturowy, przekraczając granice między nauką, duchowością i kulturą popularną. 🧐

Agnieszka Dziedziczak-Foltyn –

dr hab., prof. UŁ. Pracuje w Katedrze Socjologii Stosowanej i Pracy Socjalnej w Instytucie Socjologii na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego. Od ponad ćwierć wieku naukowo zajmuje się problematyką szkolnictwa wyższego i nauki. Od ponad dekady zajmuje się praktycznie i naukowo tutoringiem akademickim jako formą edukacji/dydaktyki spersonalizowanej. Jej obecne zainteresowania naukowe ewoluują w stronę badań nad uniwersytetami z perspektywy trzeciej misji uniwersytetu i społecznej odpowiedzialności uczelni w czasach polikryzysu. Od ponad 35 lat interesuje się astrologią i zamierza opisywać ją z perspektywy socjologicznej wracając tym samym do swoich zainteresowań z pracy magisterskiej pt. „New Age we współczesnym świecie jako obszar refleksji socjologicznej” (1997).

Afiliacja

Instytut Socjologii UŁ

E-mail: agnieszka.dziedziczak@uni.lodz.pl

<https://orcid.org/0000-0002-5716-0086>

Bibliografia

- Allum, N. (2011). What makes some people think astrology is scientific? *Science communication*, 33(3), 341–366, <https://doi.org/10.1177/1075547010389819>.
- Bauer, M., & Durant, J. (1997). Belief in astrology: a social-psychological analysis, *Culture and Cosmos: A Journal of the History of Astrology and Cultural Astronomy*, 1(1), 55–71.
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. In J. Richardson (Ed.), *Handbook of Theory and Research for the Sociology of Education* (pp. 241–258). New York, NY: Greenwood Press.

- Buck, S. (2018). Hiding in plain sight: Jung, astrology, and the psychology of the unconscious, *Journal of Analytical Psychology*, 63(2), 207–227. <https://doi.org/10.1111/1468-5922.12394>
- Campion, N. (2009). *A history of Western astrology. Vol. II: The medieval and modern worlds*. London–New York: Continuum. (pp. 322–330).
- Campion, N. (2016). *Astrology and Popular Religion in the Modern West: Prophecy, Cosmology and the New Age Movement*. London–New York: Routledge.
- Clements, P. (2022). Astrology, modernity and the project of self-identity, *Culture and Religion*, 23(4), 389–408.
- Curry, P. (2010). Astrology as Symbolic Language, *Culture and Cosmos*, t. 14, nr 1–2, s. 7–24.
- Feher, S. (1992). Who looks to the stars? Astrology and its constituency, *Journal for the Scientific Study of Religion*, 31(1), 88–93.
- Forer, B. R. (1949). The Fallacy of Personal Validation: A Classroom Demonstration of Gullibility, *Journal of Abnormal and Social Psychology*, t. 44, nr 1, s. 118–123.
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Stanford: Stanford University Press.
- Gieryn, T. F. (1999). *Cultural boundaries of science: Credibility on the line*. Chicago: University of Chicago Press. (pp. 199–205).
- Goshu, B. S., & Ridwan, M. (2024). The Enduring Influence of Celestial Bodies in Modern Astrological Practices, *Konfrontasi: Jurnal Kultural, Ekonomi dan Perubahan Sosial*, 11(2), 106–122.
- Haas, P. M. (1992). *Introduction: Epistemic communities and international policy coordination*. *International Organization*, 46(1), 1–35.
- Heelas, P. (1996). *The New Age Movement: Religion, Culture and Society in the Age of Postmodernity*. Oxford: Blackwell.
- Heelas, P., & Woodhead, L. (2005). *The spiritual revolution: Why religion is giving way to spirituality*. Oxford – Malden, MA: Blackwell Publishing.
- Jung, C.G (1952/1997). *Synchronicity: An Acausal Connecting Principle*. Princeton, NJ: Princeton University Press.

- Kreiner, J. (1980). *Współczesne spojrzenie na astrologię*. Wrocław: Polska Akademia Nauk.
- Krippendorff, K. (2018). *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Lillqvist, O., & Lindeman, M. (1998). Belief in astrology as a strategy for self-verification and coping with negative life-events, *European Psychologist*, 3(3), 202–208.
- Noy, S., Siefke, A., Corcoran, K. E., & Scheitle, C. P. (2025). Contemporary Views and Uses of Astrology in the United States: A Descriptive, Mixed-Methods Analysis, *Social Currents*, 12(5), 456–471, <https://doi.org/10.1177/23294965251360016>
- Pfeffer, M. (2023). Reassessing the marginalization of astrology in the early modern world, *The Historical Journal*, 66(5), 1152–1176.
- Piotrowski, P. (2002). *Jung i astrologia*. Białystok: Studio Astropsychologii.
- Płonka-Syroka, B. (2001). Dwa dyskursy - jedna doktryna : rozważania na marginesie sprawozdania z konferencji pt. „Fenomen Junga”, Warszawa 23–24 lutego 2001 r., *Medycyna Nowożytna: studia nad historią medycyny*, 2001 / Tom 8 / Numer 1, s. 239 - 258
- Possamai, A. (2000). A profile of New Agers: Social and spiritual aspects, *Journal of Sociology*, 36(3), 364–377. <https://doi.org/10.1177/144078330003600306>
- Prinke, R. T., & Weres, L. (1982). *Mandala życia. Astrologia–mity i rzeczywistość*. Poznań: Krajowa Agencja Wydawnicza.
- Rodzeń, J. (2014). Astrologia i naturphilosophie – casus Johanna Wilhelma Andreasa Pfaffa (1774–1835), *Roczniki Filozoficzne*, 62(4), 63–84.
- Rossi, S., Le Grice, K. (red.) (2017). *Jung on Astrology*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Rutkin H. (2006). Why Isaac Newton Rejected Astrology: A Preliminary Reconstruction or “Newton’s Comets and the Transformation of Astrology”: 20 Years Later, in: Cronos Cuadernos Valencianos de Historia de la Medicina y de la Ciencia, *Serie D: Revista Sumario del Volumen 9*, (2006) (pp. 85–98).

- Schreier, M. (2012). *Qualitative Content Analysis in Practice*. London: SAGE Publications.
- Snow, C. P. (1999). *The two cultures*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Stelter, R. (2009). Coaching as a reflective space in a society of growing diversity-towards a narrative, postmodern paradigm, *International Coaching Psychology Review*, 4(2), 207–217.
- Tester, S. J. (1987). *A history of Western astrology*. Woodbridge: Boydell Press.
- Warburg, M. (2001). Seeking the seekers in the sociology of religion, *Social Compass*, 48(1), 91–101. <https://doi.org/10.1177/003776801048001008>
- Włodarczyk, J. (2012). *Astrologia: historia, mity, tajemnice*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Kwestie dotyczące etyki wydawniczej

Funding information: Not applicable.

Conflict of interests: None.

Ethical considerations: The Author assures of no violations of publication ethics and takes full responsibility for the content of the publication.

Declaration regarding the use of GAI tools: Not used.

Astrology as an Individual Practice of Self-Development and a Social Frame for Communities of Seekers

Abstract

Astrology today emerges as a compelling field for observing the transformations of knowledge, spirituality, and identity within late modernity – phenomena often collectively referred to as New Age. Its social vitality – despite the loss of scientific prestige after centuries of intellectual prominence – suggests that the human need for symbolic order and meaning-making narratives has not been displaced by rationality. Astrology functions as a reflective practice through which individuals construct biographies, while communities of seekers create alternative epistemic frameworks. From a sociological perspective, it constitutes a laboratory for studying the self-practice of knowledge, the production of meaning under conditions of uncertainty, and the communalization of spirituality. It demonstrates that contemporary forms of “alternative rationality” may be understood not as resistance to science, but as a cultural complement to it. The empirical dimension of the study illustrates these processes through the example of the Polish Astrological Society, highlighting the ongoing institutionalization and cultural legitimization of astrology in Poland.

Keywords: astrology, spirituality, New Age, self-development, community of seekers, Polish Astrological Society.

